

'CANTO JO I LA MUNTANYA BALLA'

De bruixes, tempestes, arbres, mort i desig: una conversa amb Irene Solà

[Lucía Márquez](#)

L'autora de *Canto jo i la muntanya balla* (Anagrama) presenta el seu llibre amb una conversa en línia organitzada per la Universitat de València

9/12/2020 - VALÈNCIA. Hi ha bellesa i hi ha horror; hi ha bruixotes, óssos, caçadors, núvols, bolets; hi ha guerra i infància, por i desig; hi ha sang i llet; bèsties i nius; hi ha exili i frontera; hi ha llamps que travessen ànimes i vaques que mugeixen i mengen herba. Hi ha ocells i veïns afusellats en les raneres de la barbàrie bèl·lica. **Hi ha mort, sí, però sobretot hi ha vida, implacable i immensa; vida irresistible, generosa i cruel a parts iguals. Una vida que mai es deté ni demana disculpes. Tot això hi ha amagat entre les pàgines de *Canto jo i la muntanya balla* (Anagrama), la novel·la amb la qual Irene Solà (Malla, 1990) va guanyar el Premi al Millor Llibre Europeu de 2020 i sobre la qual conversarà el pròxim 10 de desembre al canal de Youtube de La Nau de la Universitat de València.**

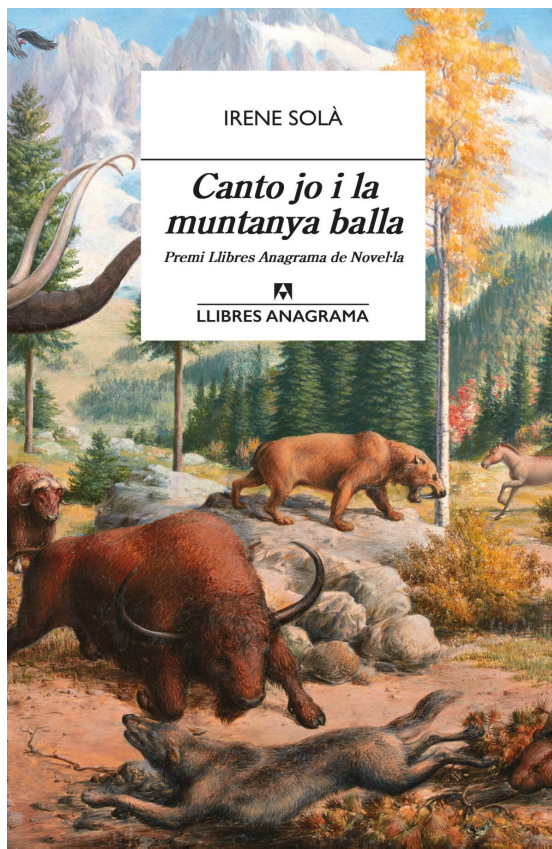
Teixit amb els fils de la fatalitat i l'alegria, aquest relat polièdric amb un cert regust de realisme màgic, narra l'existència en un xicotet territori entre els municipis de Camprodon i Prats de Molló, al costat de la frontera amb França. I ho fa a través de les veus de tots els éssers i elements naturals que allí habiten, des dels cabirols fins a les tempestes; des dels llauradors fins als fantasmes. Fins i tot parla la mateixa muntanya, això sí, amb veu cansada, clar, com estaríeu vosaltres si haguéreu d'acollir en el vostre interior a tota mena de flora i fauna que decidira convertir-vos en llar i refugi? Una simfonia total en la qual cada tros de terra vibra i narra les seues textures des dels seus personalíssims prismes i estils. Un joc d'equilibris entre allò bell i allò terrible.

“Quan vaig començar a reflexionar sobre el llibre em vaig adonar que m’interessava treballar amb tot un seguit de conceptes i reflectir la manera com els entenem i percebem els humans versus altres figures de la natura. **Em vaig adonar de seguida que volia escriure una peça on les perspectives tingueren molta importància, volia agafar un tros de món, un fil conductor, i explicar-los des de tants llocs i punts de vista com fóra possible.** Volia jugar amb conceptes com la vida i la mort, relativitzar amb ells i, en allunyar-me de la perspectiva antropocentrista, poder explorar altres vies, altres camins. Què és més cruel, pensar que la mort d’un personatge ha destrossat la seua família o sentir que, malgrat la seua mort, la vida continua igual a la natura, que res ha canviat per a les herbes o els animals?”, explica la creadora.

Com parlen les tempestes?

Clar, donar-li veu a una tempesta, a un cabirol, a uns bolets, a una vídua jove o al fantasma d’una xiqueta mutilada implica un treball d’enginyera lingüística i expressiva en el qual Solà busseja a pulmó. Segons l’autora, s’ha tractat d’un treball “molt intens i molt interessant, molt relacionat amb el gaudi: jo m’ho he passat increïblement bé preparant aquest llibre i envaint aquestes veus. N’hi havia tot un seguit de feina prèvia: recercar, aprendre, llegir sobre com es formen els núvols, sobre la retirada republicana per la frontera dels Pirineus o sobre la fauna de muntanya. I amb això vaig omplint un pou, una piscina d’anècdotes, de coneixements. I una vegada eixa piscina està plena, em dedique a nedar, a jugar amb aquest material i crear diferents mirades sobre una mateixa experiència que s’interrelacionen”.

La novel·la de Solà descriu un racó molt concret del món que, en realitat, podria encarnar-se en qualsevol coordenada. I és que, malgrat trobar-nos davant una història molt lligada al territori que l’envolta, al·ludeix a emocions tan universals com el desig, la por, la tristesa o la frustració davant una existència que no pren els camins que esperàvem. “El fet que siga una novel·la que s’interessa per un cert folklore, per una geografia concreta no fa que siga menys accessible a qualsevol lector, ja que parle de qüestions amb les quals tothom pot empatitzar”, afirma Solà, llicenciada en Belles Arts. Potser per això aquest volum compta amb traduccions al castellà, anglès, gallec, francès, italià i euskera. Davant la incommensurabilitat de la naturalesa poc importen els fonemes que emprem.

Ni Walden ni Puerto Hurraco

L'àmbit rural, la vida més enllà de les grans ciutats, ha tornat en els últims dies als prestatges de les llibreries com a gran tema de ficció o assaig. I en aquest retorn, un perill: caure en Walden o en Puerto Hurraco, esbossar una visió idíl·lica i quasi cursi de la vida en el camp o llançar-se a la sordidesa i presentar un forat atrapat en un salvatgisme pretèrit, ancorat en la brutalitat. Un risc que Solà ha evitat de manera conscient: **“he fet un esforç per no caure en una imatge bucòlica o en la paròdia, per mirar a eixe escenari de la mateixa manera que ho faria si estiguera parlant d’una gran ciutat. Les persones i les bèsties que habiten en eixa muntanya ni són més pures ni més bondadoses ni menys intel·ligents per viure allí”.**

De fet, en eixe afany per incorporar tots els punts de vista, Solà també cola en la novel·la a un urbanita d’excursió que es dedica a romantitzar la vida a la muntanya... i a frustrar-se quan no aconsegueix que li posen un entrepà d’eixe embotit tan bo que tenen allí. “El poble és una preciositat de postal”, comenta tota emocionada pel pintoresquisme local. “És un personatge que he tractat amb bastant ironia a l’obra, però no és una caricatura d’una persona de ciutat, sinó que podem ser tots en algun

moment quan viatgem. **Molts turistes es relacionen amb l’escenari que visiten com si fóra un decorat, fan la foto i no connecten ni es preocupen per eixe espai ni per les conseqüències de la seua estança.** Eixa desconnexió l’ha patit Barcelona durant els últims anys”, reivindica Solà.

Les bruixes diuen la seua

Entre animals, tovalloles blanques i postguerra uns personatges travessen tot el llibre: les bruixes, quatre dones penjades per bruixes que continuen habitant eixa muntanya i observen com els dies se succeeixen un darrere l'altre, com els arbres creixen, els homes moren i els rierols segueixen el seu curs. De fet, gran part d'aquesta obra, guanyadora del Premi Anagrama de Novel·la, sorgeix precisament per eixe desig de conèixer millor els processos de persecució i judici per bruixeria que van patir fa segles algunes dones als Pirineus.

“La meua intenció no és tant donar veu a estes dones sinó posar sobre la taula **que tota la informació que tenim de les bruixes que van patir la persecució ha sigut divulgada per uns homes concrets: els que les van perseguir i assassinar, els que van deixar per escrit el que se suposava que havien fet i confessat. Ens faltava un tros de la història.** Al llibre jo pose de manifest aquesta idea. Per això, crec que és molt important reivindicar el poder que té contar la teua pròpia història. Ací són elles les que, amb la llibertat que dona la mort, expliquen, amb irreverència, i humor, què els va ocórrer. Moltes persones no han tingut eixa oportunitat o no ens ha arribat la seua versió dels fets”, apunta l'autora de *Els Dics* (L'Altra Editorial). Així, al llarg del llibre veiem a aquestes bruixes contar la seua història mentre passen, mengen mores i estableixen vincles de sororitat a cop de sang, parts, herbes i rondalles.

I a força d'embastar llegendes, contes i mites entre els paràgrafs d'aquest títol, l'escriptora rendeix també una mena d'homenatge a la cultura popular que il·luminava al costat del foc, a les llegendes que han anat passant de generació en generació com una manera d'entendre el món, de buscar sentit a allò que ens sobrepassa. “**El folklore, la tradició oral, representen un trosset de l'ADN col·lectiu que ha sobreviscut al llarg dels anys i que ens parla de com ens hem explicat el món i com hem imaginat els espais que no coneixíem--** indica l'escriptora--**. És una manera de comprendre qui hem sigut i com hem narrat la nostra pròpia història i el nostre voltant”.**

Guardonada amb el Premi Amadeu Oller pel seu poemari *Bèstia* (Galerada, 2012), Solà ha participat en esdeveniments com el Festival Internacional de Poesia de Sant Cugat, a la Festa de la Poesia de Sitges o el Festival Poesia i +, entre d'altres. I ara no ha deixat escapar l'oportunitat de teixir alguns versos en aquesta peça articulada eminentment en prosa gràcies a un personatge amb ànsies líriques. “Els poemes de l'Hilari no són els meus i la seua manera d'entendre poesia no és la meua. Però crec que narrativament era una forma molt atractiva de construir aquest personatge. **El llibre intenta jugar amb totes les maneres de construir una història i la poesia és una altra manera d'explicar el món,** igual que també he inclòs dibuixos i diferents llengües”.

“Deixa que tot et succeísca: la bellesa i el terror. Només continua caminant. Cap sentiment és definitiu”, deia Rilke i, a vegades, succeeix que **tots portem dins una muntanya que balla quan cantem amb tota l'ànima.**